

persbericht

Moeilijk om iets te doen aan slecht gedrag, kleding en taal van bijstandsontvangers die gaan solliciteren

Den Haag, 29 augustus 2012

- Onaangepast gedrag en uiterlijk of een slechte beheersing van de Nederlandse taal kan voor bijstandsontvangers het vinden van een baan in de weg staan.
- Het opleggen van sancties voor 'ongepast' gedrag en uiterlijk of een tekortschietende taalbeheersing kan effectief zijn.
- Klantmanagers leggen in de praktijk echter weinig sancties op. De problemen met gedrag, taal en uiterlijk zijn vaak verweven met andere en grotere problemen van hun cliënten (bijv. psychische problemen of schulden). Ook strookt het opleggen van sancties niet met de taakopvatting van de uitvoerders. Zij zien zich als helpers en ondersteuners van bijstandsontvangers op zoek naar werk.
- Een beleid dat strengere eisen stelt aan gedrag, kleding en taal van bijstandsontvangers zal er waarschijnlijk niet toe leiden dat klantmanagers vaker gaan sanctioneren.

Dit zijn enkele conclusies uit de verkennende studie '*Verzorgd uit de bijstand. De rol van gedrag, uiterlijk en taal bij de re-integratie van bijstandsgerechtigden*' die op 29 augustus 2012 verschijnt. Onlangs zijn wetswijzigingen voorgesteld om mensen te korten op hun uitkering, wanneer zij niet aan de slag komen door hun eigen gedrag, kleding of onvoldoende beheersing van het Nederlands. Dr. Patricia van Echtelt en dr. Maurice Guiaux spraken met achttien klantmanagers uit twaalf gemeenten en negen werkgevers over hun ervaringen. In hoeverre belemmeren problemen met gedrag, uiterlijk en taal de arbeidsmarktkansen van bijstandsontvangers? Hoe gaan klantmanagers om met bijstandsontvangers die zich ongepast gedragen of kleden of het Nederlands onvoldoende beheersen? Denken zij dat sancties effectief zijn? Kenmerken waar mensen persoonlijk geen invloed op kunnen uitoefenen (huidskleur, zichtbare handicaps, etc.), zijn niet meegenomen in het onderzoek.

Gedrag, uiterlijk en taal kunnen de re-integratie belemmeren

Problemen met gedrag, uiterlijk en taal komen volgens klantmanagers en werkgevers met enige regelmaat voor bij werkzoekenden in de bijstand. Het gaat bijvoorbeeld om gebrekkige werknemersvaardigheden (te laat komen, zich niet afmelden, snel in conflictsituaties terecht komen) en een onverzorgd of ongepast

uiterlijk (tatoeages, slonzige kleding, sterk afwijkend kapsel). Volgens een ruwe schatting van de klantmanagers heeft circa 20 tot 40 procent van hun cliënten problemen met werknemersvaardigheden, 10 tot 20 procent een ongepast uiterlijk, en 20 à 30 procent problemen met de Nederlandse taal.

Werknemersvaardigheden en Nederlands kunnen spreken zijn volgens werkgevers en klantmanagers belangrijke voorwaarden om aan de slag te kunnen gaan. Dit geldt ook voor het vinden van laaggeschoold of eenvoudig werk. Het dragen van een hoofddoek belemmert volgens klantmanagers de arbeidsmarktkansen niet, hoewel niet alle werkgevers een hoofddoek accepteren.

Sancties kunnen effectief zijn, maar klantmanagers leggen ze voor gedrag, uiterlijk en taal zelden op

Vaak wordt gedacht dat het dreigen met een sanctie (het korten op de uitkering) ervoor zorgt dat bijstandsontvangers weer sneller aan het werk gaan.

Klantmanagers denken dat een sanctie soms kan helpen, maar ze leggen weinig sancties op. Voor uiterlijk en taal gebeurt het nauwelijks, voor gedrag in beperkte mate.

Geen sancties vanwege complexe problematiek cliënten

Er zijn verschillende redenen waarom klantmanagers geen sancties opleggen. Zij wijzen erop dat bijstandsontvangers vaak psychische problemen (circa 25%) of fysieke belemmeringen (circa 30%) hebben. Problemen met gedrag, uiterlijk en taalbeheersing zijn de bijstandsontvanger daarom niet altijd aan te rekenen. Sancties raken soms ook andere betrokkenen, bijvoorbeeld bij gezinnen met kinderen. Een deel van de bijstandsontvangers merkt niets van een sanctie omdat zij in de schuldhulpverlening zitten en de sanctie niet in mindering wordt gebracht op het leefgeld. Ook is sanctioneren een ingewikkelde juridische procedure die veel tijd en moeite kost. Een sanctie kan het ook moeilijker maken iemand aan het werk te helpen, omdat het de vertrouwensband tussen de klantmanager en de cliënt kan schaden. Om deze redenen kiezen klantmanagers voor andere manieren om mensen te stimuleren zich anders te kleden of te gedragen, bijvoorbeeld door een sollicitatietraining, een kledingadvies of een re-integratietraject.

Strenger beleid waarschijnlijk in de praktijk niet effectief

De beroepsopvatting van klantmanagers richt zich op dienstverlening, op het begeleiden van hun cliënten naar werk. Klantmanagers erkennen dat er problemen kunnen zijn met gedrag, uiterlijk en taal van bijstandsontvangers, maar zien het als hun taak om mensen hierbij te helpen. Een strenger beleid zal er waarschijnlijk niet toe leiden dat klantmanagers vaker gaan sanctioneren.

SCP-publicatie 2012-20, *Verzorgd uit de bijstand. De rol van gedrag, uiterlijk en taal bij de re-integratie van bijstandsontvangers*. Patricia van Echtelt en Maurice Guiaux, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, augustus 2012, ISBN 978 90 377 0614 7, prijs € 17,50.

De publicatie is verkrijgbaar bij de (internet-)boekhandel of te downloaden/ bestellen via de website: www.scp.nl

Voor meer informatie: Patricia van Echtelt, tel.: 070 - 3407416,
e-mail: p.van.echtelt@scp.nl.

Voor algemene vragen: Irma Schenk, tel.: 070 - 3405605,
e-mail: i.schenk@scp.nl